LIETUVA 2030

bendrasis planas

FORUMAS „GLOBALI IR LIETUVA”

KRAŠTOVAIZDIS, GAMTINĖ APLINKA

2018 03 01

STRATEGIJOS, PROGRAMOS, TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI

- **Europos kraštovaizdžio konvencija,**

ratifikuota LR Seimo 2002 m. spalio 3 d. Nr. IX-1115

- **Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos krypčių aprašas**,

LRV 2004 m. gruodžio 1 d. Nr. 1526

- **Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas**,

LR Seimas 2002 m. spalio 29 d. Nr. IX-1154

- **Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas,**

LR aplinkos ministras 2015 m. spalio 2 d. Nr. D1-703

PRANEŠIMO KRYPTYS:

- Optimalus kraštovaizdis
- Gamtinio karkaso padėtis
- Miestas gamtiniame karkase

Urban and rural regions – territorial synopsis

Rural Areas

- agrarian Europe
- industrial rural Europe
- rural area in focus of development different territorial demands
- diversified rural and predominantly urban areas
- no data

Urban hubs

- high level functions providing cities

Urban development

- growing urban areas
- shrinking urban areas
- balance of core – periphery development
- adaption of urban labour markets

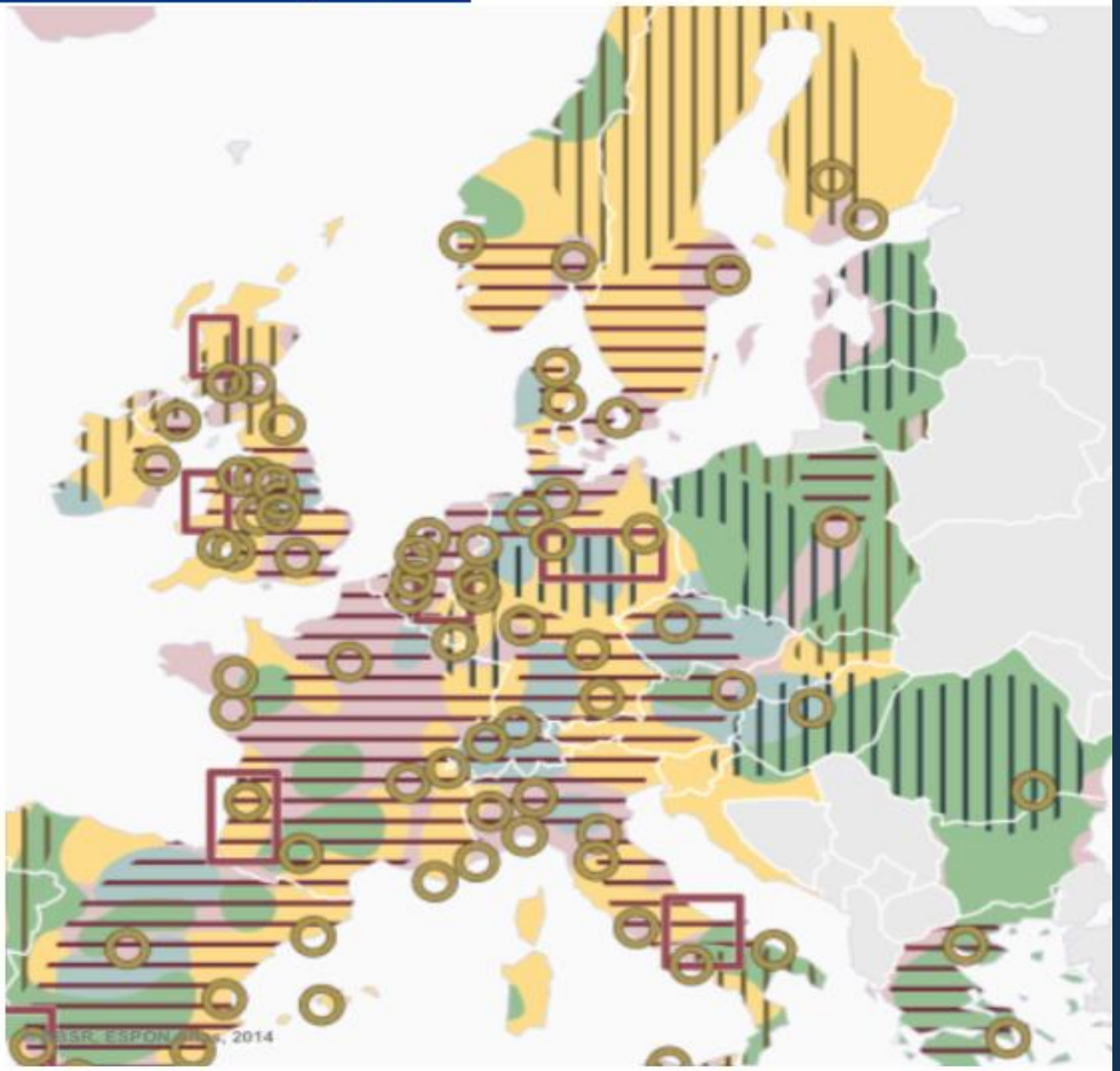

This map does not necessarily reflect the opinion of the ESPON Monitoring Committee

ESPON

EUROPEAN UNION
Part-financed by the European Regional Development Fund
INVESTING IN YOUR FUTURE

KRAŠTOVAIZDŽIO TIPAI

	plotas, tūkst. ha	%
GAMTINIS KRAŠTOVAIZDIS	2766,17	**42,37**
AGRARINIS KRAŠTOVAIZDIS	3561,35	**54,55**
URBANIZUOTAS KRAŠTOVAIZDIS	201,08	**3,08**

BENDRAS KRAŠTOVAIZDŽIO POBŪDIS

kraštovaizdžio naudojimo pobūdis	proc.
natūralaus pobūdžio miškingas gamtinis kraštovaizdis	19,31
mišraus pobūdžio miškingas mažai sukultūrintas kraštovaizdis	22,47
lagūninės akvatorijos (Kuršių marių) kraštovaizdis	0,59
sukultūrintas agrarinis kraštovaizdis	50,77
iš dalies urbanizuotas agrarinis kraštovaizdis	3,78
urbanizuotas (urbanistinis)	2,73
technogenizuotas kraštovaizdis	0,35

KRAŠTOVAIZDŽIO STRUKTŪROS OPTIMALUMAS

Atraminė optimalaus naudmenų santykio reikšmė lygi 1,63 (santykis 62:38) - siektinas idealus gamtinio karkaso ir likusios teritorijos dalies santykis (visai šalies teritorijai - nacionalinis lygmuo)

Kraštovaizdžio struktūros optimalumo klasių teritorinis pasiskirstymas ir optimalumo rajonai

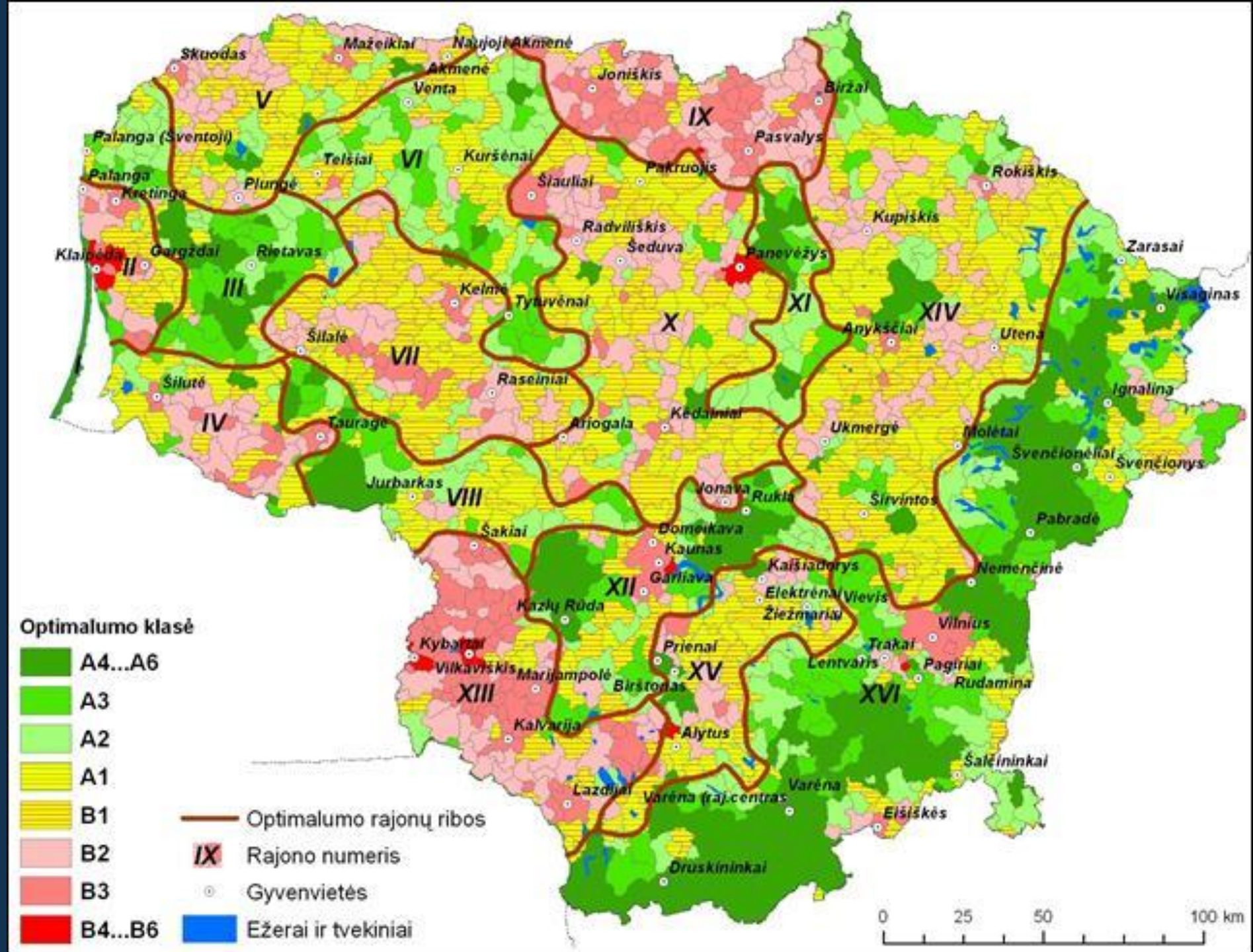

Kraštovaizdžio pobūdžio kitimas 2001-2017 m.

	2001 m.	2005 m.	2010 m.	2017 m.
Natūralių ir sukultūrintų žemės naudmenų santykis, proc.	49,6:51,4	50,0:50,0	50,0:50,0	47,7:52,3
Pažeista žemė, proc.	0,38	0,38	0,34	0,37

Gamtinio karkaso teritorijos apima apie 60 - 65 % šalies ploto. Tai atitinka geoekologiškai optimalią proporciją tarp intensyviai naudojamų ir palaikomojo gamtinio kraštovaizdžio pobūdžio teritorijų.

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinės kategorijos:
geoekologinės takoskyros - 24 % šalies ploto;
geosistemų vidinio stabilizavimo arealai – 23 %
migracijos koridoriai – 18 %.

Vystant teritorijas gamtinio karkaso plotas neturi mažėti.

GAMTINIS KARKASAS

Atskirose savivaldybėse gamtinio karkaso teritorijų užimama dalis svyruoja;

Joniškio, Pakruojo, Pasvalio 35–40%

Varėnos, Zarasų - iki 75–80 % bendro jų ploto.

Daugumai rajonų savivaldybių būdinga gamtinio karkaso teritorija apima 55–65 procentus jų ploto.

Gamtinio karkaso teritorijų ekologinis optimizavimas yra neišvengiamai susijęs su bendro šalies miškingumo didinimu.

Daugiausia probleminių arealų yra agrarinėse teritorijose, kur yra didžioji dalis nuskurdintų, ekologiškai nepilnaverčių gamtinio karkaso zonų.

RODIKLIAI

	RODIKLIAI, VERTINIMO KRITERIJAI
• Nacionalinė aplinkos apsaugos strategija	Gamtinio karkaso (natūralių ir pusiau natūralių teritorijų – miškų, kitų želdinių, pelkių, vandenų, natūralių pievų ir ganyklų, nenaudojamos žemės) ploto santykis su Lietuvos Respublikos teritorijos plotu, procentais

GAMTINIO KARKASO BŪKLĖ

	2014	2016	2017	2020	2030
Gamtinio karkaso (natūralių ir pusiau natūralių teritorijų – miškų, kitų želdinių, pelkių, vandenų, natūralių pievų ir ganyklų, nenaudojamos žemės) ploto santykis su Lietuvos Respublikos teritorijos plotu, proc..	49,2	46,8	47,4	60	60

GAMTINIS KARKASAS

Šalies

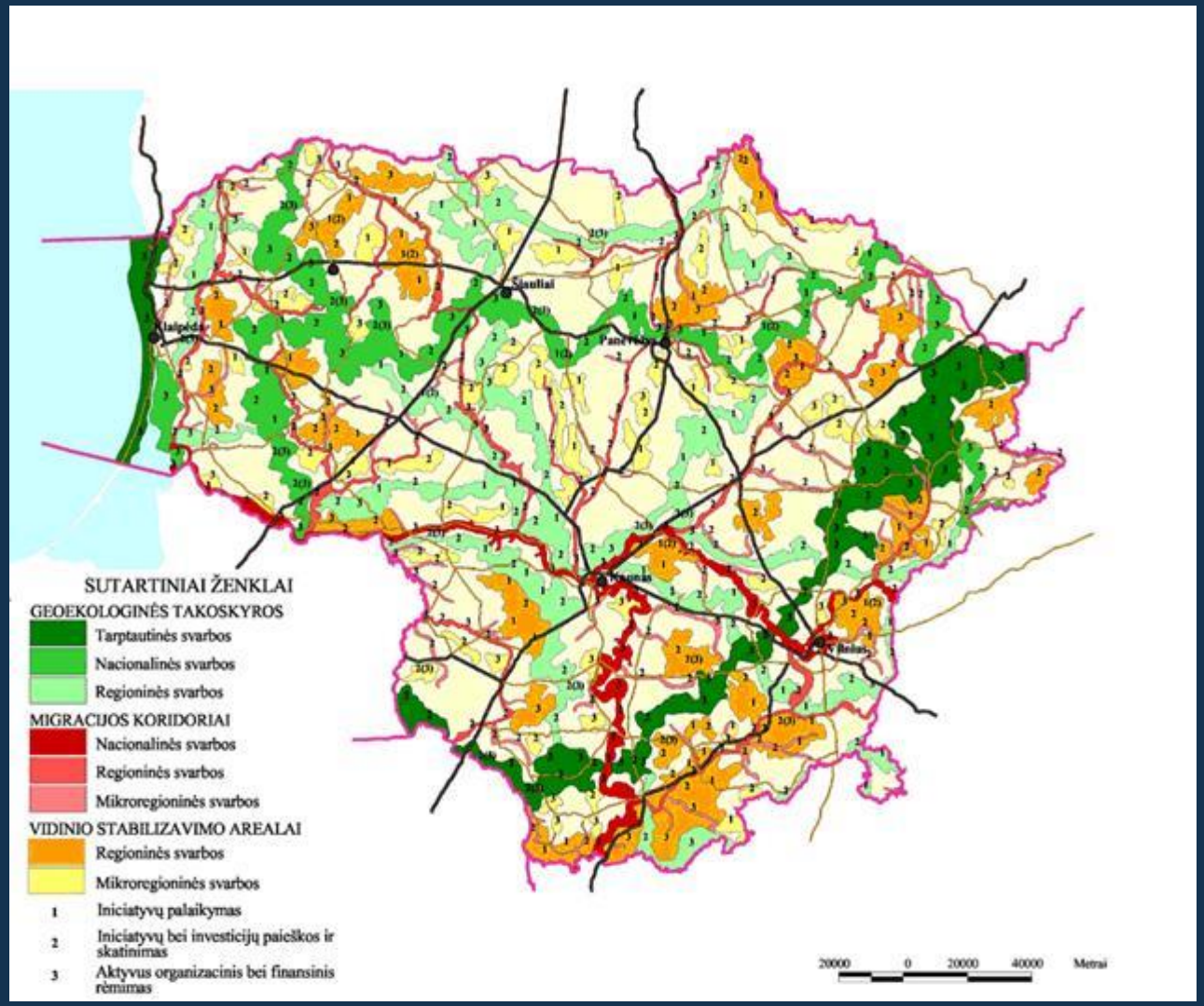

Vilniaus miesto

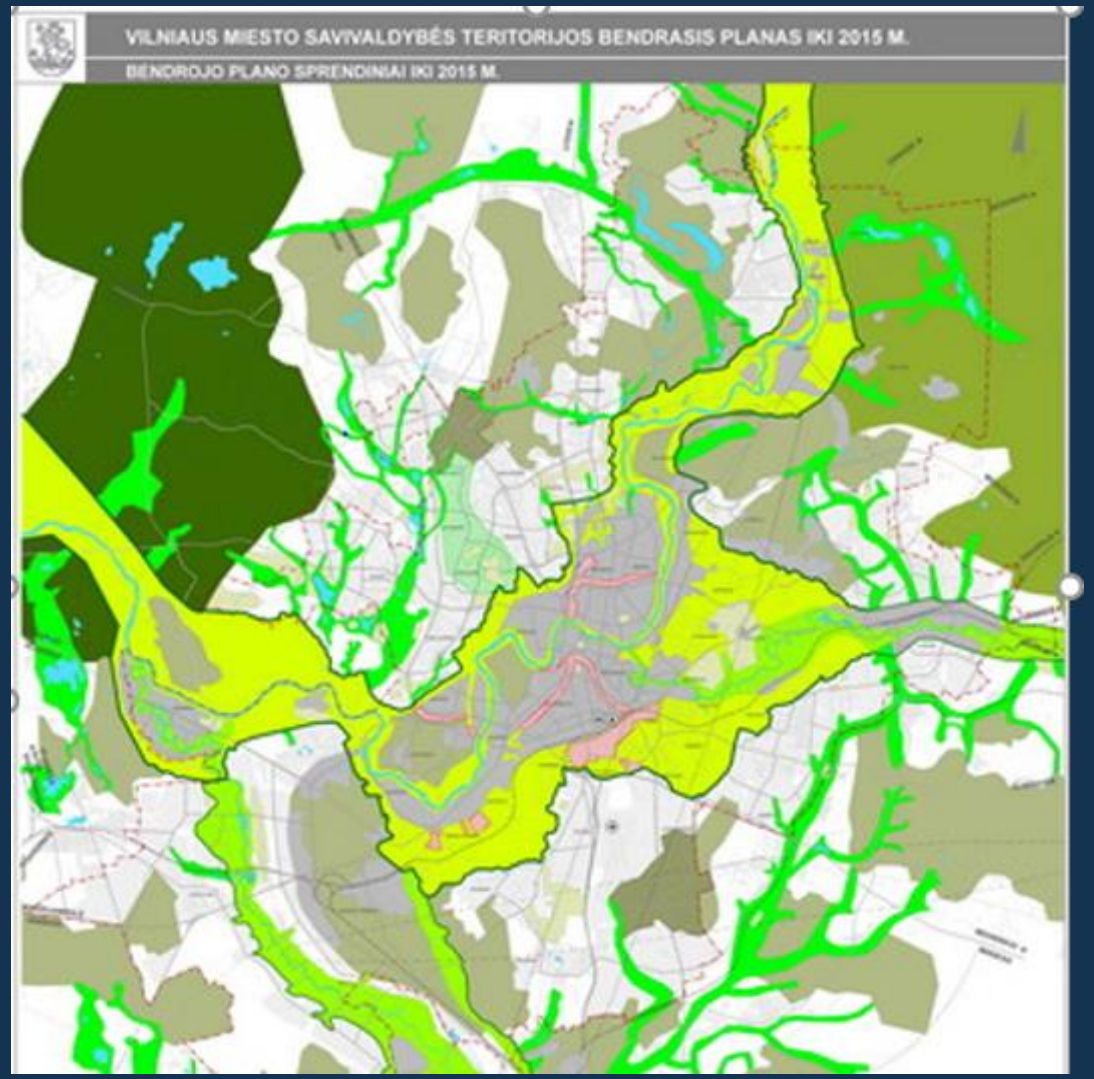

MIESTAS GAMTINIAME KARKASE

- Gamtinis karkasas formuojamas savivaldybės ar jos dalies (miesto ar miestelio) bendraisiais planais, žemėtvarkos schemomis, atitinkamais specialiojo teritorijų planavimo dokumentais, gamtinio karkaso ir (ar) ekologinio tinklo formavimo schemomis.

- Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus.

Mieste nustatomos:

- Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – teritorijų planavimo dokumentais nustatytos gamtinio karkaso mažai miškingos (20–40 %) teritorijos, esančios mažesniuose miestuose, miesteliuose.
- Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – teritorijų planavimo dokumentais nustatytos gamtinio karkaso teritorijos, **esančios intensyviai urbanizuotose, užstatytose didžiųjų ir vidutinio dydžio miestų centrinių dalių (senamiesčių) teritorijose, pramonės rajonuose**, taip pat kitose teritorijose, kuriose iki 20 % ploto užima miškai, pavieniai medžiai ar jų grupės, medžių juostos, krūmai, želdynai, pievos, kiti gamtinio kraštovaizdžio elementai.

Gamtiniame karkase esančių žemės sklypų užstatymo tankis bei atskirųjų ir priklausomųjų želdynų normos priklauso:

- nuo žemės sklypo paskirties;
- kraštovaizdžio struktūros pažeidimo laipsnio.

IŠVADOS

- Natūralių naudmenų (miškų, kitų želdinių, pelkių, vandenų, natūralių pievų ir ganyklų, nenaudojamos žemės plotai) turi tendenciją mažėti, pažeistos žemės plotas - didėti. Tai sudaro prielaidas ekologinės pusiausvyros pažeidimui.

- Mažėjant natūralioms naudmenoms kyla grėsmė iki 2030 m. nepasiekti užsibrėžto 60 % gamtinio karkaso rodiklio. Kokių naudmenų sąskaita didinsime gamtinio karkaso plotą?

- Bendras gamtinio karkaso ploto pokyčio santykis su Lietuvos Respublikos teritorijos plotu palyginus su ankstesniais metais teigiamas.
- Miesto gamtinis karkasas formuojamas atsižvelgiant į jo pažeidimo laipsnį pagal teritorijų planavimo dokumentus.

KLAUSIMAI DISKUSIJAI:

- Kiek Lietuvai reikia gamtinio karkaso?
- Ar siektinas idealus gamtinio karkaso ir likusios teritorijos dalies santykis tikrai „idealus“? Jei „idealus“, kokiu būdu jį pasieksime (natūralių ir sukultūrintų naudmenų santykį)?
- Kaip gamtinį karkasą suderinti su urbanizacija?